

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Directie Juridische Zaken

Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.minlnv.nl

Onze referentie

82872

Uw referentie

2009Z21097/2009D55657

Kopie aan

VDC

Datum 23 november 2009

Betreft Brief Europese Commissie over bevoegdheid lidstaten inzake het
verbieden van wilde dieren in circussen

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u mijn reactie op het verzoek van de Vaste Kamercommissie voor
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, om te reageren op het standpunt van de
Europese Commissie dat een verbod op wilde dieren in circussen een aangelegen-
heid is van de lidstaten.

Context van de brief van de Commissie

In een brief van 18 september 2009 aan de Europese Ombudsman (hierna:
ombudsman) heeft de Europese Commissie (hierna: EC) aangegeven dat het
verbod op wilde dieren in circussen een nationale aangelegenheid is. Deze brief is
gestuurd naar aanleiding van een al enige tijd lopende procedure welke ik hier
kort zal schetsen.

Voorafgaand aan de brief van de EC is in 2005 door een circusvereniging een
klacht ingediend bij de EC tegen het verbod van Oostenrijk op het gebruik van
wilde dieren in circussen. De klacht hield in dat dit verbod in strijd was met het
vrije verkeer van diensten, neergelegd in het EG-verdrag. De EC heeft daarop de
Oostenrijkse autoriteiten verzocht deze inbreuk op het vrije verkeer te motiveren,
waarna de EC heeft besloten geen infractieprocedure te starten tegen Oostenrijk.

Vanwege het niet optreden tegen Oostenrijk heeft de circusvereniging een klacht
ingediend bij de ombudsman. De ombudsman heeft geoordeeld dat de EC niet af-
doende heeft gemotiveerd waarom de infractieprocedure niet is doorgezet, omdat
de proportionaliteit van de maatregel niet is getoetst door de EC.

De EC motiveert haar standpunt met het argument dat een inbreuk op het vrije
verkeer van diensten kan worden gerechtvaardigd door een dwingende eis van
algemeen belang en dat de bescherming van dierenwelzijn een dwingende eis van
algemeen belang kan vormen. Vanwege het feit dat dierenbescherming een ge-
voelig onderwerp is waarover door de bevolking van de lidstaten, afhankelijk van
de sociale, culturele en religieuze kenmerken van de desbetreffende maatschappij,
zeer verschillend kan worden gedacht, is de EC van mening dat de vraag hoe
wilde dieren in het circus het beste kunnen worden beschermd, door de lidstaten

Leven
van het land,
geven
om natuur.

zelf dient te worden beoordeeld. De EC is van mening dat zij niet meer hoeft te toetsen of de getroffen maatregel proportioneel is en er geen andere, minder handelsbelemmerende maatregelen hadden kunnen worden getroffen door Oostenrijk. Vanwege haar ruime discretionaire bevoegdheid bij het al dan niet starten van een infractieprocedure tegen lidstaten en is zij tot slot van mening dat zij heeft mogen besluiten geen infractieprocedure te starten.

Directie Juridische Zaken

Datum

23 november 2009

Onze referentie

82872

Het is nu aan de ombudsman een definitieve aanbeveling op te maken en deze eventueel aan het Europese Parlement te sturen. Het Europese Parlement kan de EC hierover ter verantwoording roepen.

Mijn reactie op het standpunt van de Commissie

De kern van de hiervoor beschreven procedure betreft dus het meningsverschil tussen de ombudsman en de EC over de motivatieplicht van de EC bij het besluit niet over te gaan tot een infractieprocedure tegen een lidstaat. Meer specifiek betreft het de vraag of de EC de proportionaliteit van een maatregel, welke inbreuk maakt op het vrije verkeer van diensten, moet toetsen nadat zij heeft besloten dat het een aangelegenheid is van de lidstaten. Deze procedure is nog niet afgerond en kan mogelijk leiden tot een klacht van de ombudsman bij het Europese Parlement.

In mijn brief van 27 juli 2009 (Kamerstukken II 08/09, 28 286, nr. 311) heb ik mijn beleid uiteengezet ten aanzien van circusdieren. De brief van de EC geeft geen aanleiding mijn beleidsvoornemens op het terrein van het welzijn van circusdieren te herzien. Voor mijn inhoudelijke beleidslijn en de daarbij gemaakte afwegingen, verwijs ik u naar mijn brief van 27 juli.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg